

az amerikai mindezekre nem, kap kielégítő és maradéktalan választ íróitól, nem válhatik öntudatosná. Az amerikai, egyelőre jobban érdekli a tett, mint a jellem, a tevékenység, mint az állapot — vagyis még gyermek, — hangsúlyozza Pearl Buck. De eljön az idő, mikor ezeknek a kérdéseknek megoldásával automatikusan telítődik az amerikai olvasó ezeknek a vidék-regényeknek a problematikájával s minden erejével a lélek sokkal mélyebb és megindítóbb problémái felé fordul.

(Szacsavay Gusztáv)

AZ ÍROI SEMLEGESSÉG kérdése igen gyakran foglalkoztatja az írókat, értelmiségeket. A kérdéshez Eyvind Johnson svéd író igen tanulságosan szolt hozzá az Europe egyik utolsó számában. Mi sem értetőbb, — írja Johnson — hogy az író ma az Európa felett oszló-tornyosuló fellegek árnyékában igyekszik egyenesen állani és megőrizni méltóságát, ami gyakorlatban azt jelenti, hogy a lehető legjobban védett helyre húzódik. A semlegesség értelme, hogy ne avatkozzunk olyan dolgokba, amelyek nem érintenek bennünket közvetlenül. Nem kevésbé igaz azonban az is, hogy minden esemény, ami környező világunkban lezajlik közvetlenül vagy közvetve minket is érint s ennek folytán igen nehéz semlegesnek maradni. A mindenáron való semlegesség egyenlő a halállal. Az író szempontjából tüzetesen vizsgálva a kérdést, csakhamar rájövünk, hogy a „semmibe sem beleavatkozni“ valódi értelme mindenben kívül lenni.

Az ugynevezett „irányzatosság nélküli“ írók azonban, be kell látnunk a semlegességnek nem ezt a formáját választották. Számukra a semlegesség a haladó gondolkodás tagadásával egyértelmű. A társadalom maradi erőinek védelme alá állnak be magukat s fölötté vigyáznak arra, nehogy olyan csoporthoz tartozóknak higgyék őket, amelyek változásokat akar. Legfőképp pedig nem rokonszenveznek soha a szociális tanokkal. Alapjában tehát semlegesnek lenni annyi, mint nem szociálisnak. Éa tehát az írókat arra kérjük, hogy legyen semleges, voltaképpen arra kérjük, ne támadja tökéletlenségeinket és ne használja műveit ezek feltárására. Ha ellenben az író aktív propagandát csinál műveiben a társadalmi áporodottság vagy valamely maradi felfogás mellett, akkor közéletileg semleges. „Tiszta művészetet“ ad.

Ezért egyszerűen nevetséges ma azt várni egy írótól, hogy „szigorúan semleges“ maradjon. Eyvind Johnson idézi Oeverland Arnulf svéd költő csodálatos költeményét Guernica bombázásáról. Jól van — válaszolhatják, Oeverland haladó szellemű költő, hogyan is reagálhatott volna másként? De van-e északi költő, kiből a Guernica-i események nem ugyanezeket az érzéseket váltották ki — kérdi Johnson. S ime, a semlegesség itt egyértelművé válik az emberiesség teljes hiányával.

Mindenki szörnyülködik. Védtelen nyílt várost, gyermekeket és öregeket bombázni... Igaz, de mit tehetünk? Katonai szükségesség. Olyan messze van tőlünk — mondják a semlegesek. Szerencsére vannak nem semlegesek is, akik szüntelen töprengéssel teszik föl maguknak a kérdéseket, hogy miért történhetnek ilyen dolgok. A küzdelemből így egyre világosabbá lesz számukra a kérdés s bármint dőljön is el a harc, tudják, hogy személyükben is érezni fogják a következményeket. A haladás győzelmével az enyhülést, a jót, a maradiságával a rosszat. Mit tehet az író semleges államban — kérdi Johnson. Elmondhatja igazát azzal, hogy azt hiszi, hogy így van. Elmondhatja ezerszer, kockáztathatja, hogy bereked. Annak árán, hogy nem lesz általánosan híres egy korban, sőt azzal a szörnyű kockázattal, hogy nem szórakoztatja ezzel olvasóit. (Szereimlőy László)